

ARENDALE KOMMUNE

Helse og omsorg

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Dato: 01.04.2014
Vår ref: 2014/704 - 3
Deres ref:
Arkivkode: G21
Saksbeh.: Erik L. Werner
Tlf.: 37013314

Høringsuttalelse fra Arendal kommune vedrørende reservasjonsmulighet for fastleger

Vedlagt følger saksfremlegg og protokoll fra bystyrets behandling om reservasjonsmulighet for fastleger.

Med hilsen

Erik L. Werner
Kommuneoverlege, dr. med.

Side 1 av 1

Kontaktinformasjon:
www.arendal.kommune.no
telefon: 37 01 30 00
postmottak@arendal.kommune.no

Postadresse:
Postboks 780, Stoa
4809 Arendal
Sam Eydes plass 2

Organisasjon:
Org.nr.: 940493021
IBAN: NO6730004049019
SWIFT: SPSONO22

Bank:
Sparebanken Sør
bankkontonr.: 3000 40 49019

Saksprotokoll - Bystyret 27.03.2014

Behandling:

Representanten John Tellmann Tjuslia, uavh., satte frem følgende forslag:

Rådmannens forslag til vedtak vedtas.

Representantene Tormod Vågsnes, KrF, og Tore Oland, H, satte frem følgende forslag:

Arendal bystyre støtter forslaget til endringer i Helse- og omsorgstjenesteloven og Pasient- og brukerrettighetsloven, som åpner for å gi fastleger mulighet til å reservere seg mot å bistå kvinner i å begjære svangerskapsavbrudd.

Vedtak:

Ved alternativ votering mellom innstillingen fra komite for helse og omsorg og forslaget fra representantene Tormod Vågsnes, KrF, og Tore Oland, H, ble komiteens innstilling vedtatt med 30 (H 9 – FrP 5 – V 2 – Ap 9 – Sv 3 – uavh. 2) mot 9 (H 3 – KrF 3 – V 1 – FrP 1 – Sp 1) stemmer.

Forslaget fra representanten John Tellmann Tjuslia, Ap, **hva angår 2. avsnitt i rådmannens forslag**, falt med 23 (H 10 – FrP 5 – KrF 3 – V 3 – uavh. 1 – Sp 1) mot 16 (Ap 9 – Sv 3 – H 2 – FrP 1 – uavh. 1) stemmer.

Følgende er dermed vedtatt:

Arendal bystyre støtter ikke forslaget til endringer i Helse- og omsorgstjenesteloven og Pasient- og brukerrettighetsloven, som åpner for å gi fastleger mulighet til å reservere seg mot å bistå kvinner i å begjære svangerskapsavbrudd.

ARENDALE KOMMUNE

Saksfremlegg

Referanse: 2014/704 / 2
Ordningsverdi: G21/&13

Vår saksbehandler
Erik Werner, tlf

Saksgang:

Pol. saksnr.	Politisk utvalg	Møtedato
	Komite for helse og omsorg	
	Bystyret	

Høring - Reservasjonsordning for fastleger

Rådmannens forslag til vedtak:

Arendal bystyre støtter ikke forslaget til endringer i Helse- og omsorgstjenesteloven og Pasient- og brukerrettighetsloven, som åpner for å gi fastleger mulighet til å reservere seg mot å henvise kvinner til svangerskapsavbrudd.

Arendal kommune vil ikke inngå avtaler med fastleger som påberoper seg reservasjon mot å henvise kvinner til svangerskapsavbrudd.

Vedlegg

- 1 Høringsnotat om reservasjonsordning for fastleger

Bakgrunn / Saksfremstilling:

Helse- og omsorgsdepartementet har sendt ut forslag til endringer i Helse- og omsorgstjenesteloven og Pasient- og brukerrettighetsloven med hjemmel til å gi fastleger mulighet til å reservere seg mot henvisning og behandling ved alvorlige samvittighetskonflikter knyttet til liv og død. Det er sendt ut høringsnotat med frist for høringsvar 30. april 2014.

I høringsnotatet redegjøres det for debatten om fastlegers reservasjonsmulighet. Det refereres at Rådet for legetikk etter vedtaket om felles ekteskapslov i 2008, fikk henvendelser fra leger som av overbevisningsgrunner ikke så seg i stand til å henvise lesbiske par til assistert befruktning. Rådet kom til at leger måtte ha slik adgang til å reservere seg, og departementet uttrykte i 2009 en aksept for denne vurderingen. Både legeforeningen og Landsforeningen for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner (LLH) reagerte på dette og viste til at mange lesbiske hadde hatt uheldige opplevelser knyttet til dette. Departementet fant da at fastlegeforskriften av 2001 ikke åpner for adgang til slik reservasjon.

I 2013 ble temaet behandlet på legeforeningens landsstyremøte og endte med et vedtak der man anbefalte å gi leger mulighet til reservasjon, "dog ikke slik at dette skulle være til hinder for befolkningens lovbestemte rettigheter". Det ble derfor anbefalt at reservasjonsmulighetene måtte vurderes lokalt.

I NOU 2013:1 går et flertall inn for ikke å gi fastleger rett til å reservere seg mot å henvise til abort, assistert befruktning eller til å forskrive eller sette inn prevensjon, mens et mindretall åpnet for slik reservasjonsadgang under henvisning til at dette hadde vært praktisert i lang tid uten å medføre vesentlige problemer.

I 2011 gjennomførte Helsedirektoratet en kartlegging av omfanget av samvittighetsbaserte reservasjoner i helsetjenesten. Kartleggingen ble ikke fullstendig, men påviste bare 16 tilfeller i primærhelsetjenesten av samvittighetsbaserte reservasjoner mot å henvise til svangerskapsavbrudd og assistert befruktning. I spesialisthelsetjenesten ble det rapportert 79 fritak, som alle gjaldt svangerskapsavbrudd og hvor et klart flertall gjaldt jordmødre, og ikke leger.

I Arendal kommune er det i februar 2014 gjennomført en kartlegging som viste at ingen av kommunens 39 fastleger praktiserer noen form for reservasjoner.

Vurdering

Departementets forslag innebærer at kommunene kan inngå avtale med fastleger som gir disse mulighet til å reservere seg mot å henvise kvinner til svangerskapsavbrudd. Forslaget omfatter ikke forskrivning eller innsetting av prevensjon eller henvisning til assistert befruktning. Hjemmelen vil imidlertid også omfatte forskrifter om reservasjon mot aktiv dødshjelp dersom dette skulle bli tillatt.

Forslaget påpeker at dersom kommunen innrømmer en fastlege mulighet til å reservere seg som nevnt, må fastlegen dokumentere at han/hun har inngått skriftlig avtale med kollega som forplikter seg til å ta i mot de aktuelle kvinnene og henvise disse videre. Fastlegen må også informere kvinner på sin liste om slik reservasjon, og det gis mulighet for kvinnen å bytte lege.

For Arendal kommune er dette et hypotetisk spørsmål ettersom ingen av dagens 39 fastleger har praktisert, eller ytret ønske om å kunne praktisere, noen form for reservasjon. Bystyrets høringsuttalelse er derfor en politisk veiing av forholdet mellom hensynet til den enkelte fastleges samvittighetsforhold versus hensynet til å sikre alle pasienter lik tilgang til allmennlegetjenester.

Dernest kan bystyret velge å gjøre et prinsippvedtak om hvorvidt man i fremtiden i Arendal vil tilby fastleger rett til å reservere seg mot å henvise til svangerskapsavbrudd ved avtaleinngåelse, eller om man vil kreve av fremtidige avtaler at leger avstår fra slik reservasjon.

Avveiingen må forstås som et prinsippvedtak delvis uavhengig av den faktiske problemstillingen. Kvinners rett til selvbestemt abort står sterkt i Norge, og regjeringen uttrykker i media at de ikke har til hensikt å utfordre denne retten. Like fullt kan man få inntrykk av at det nettopp er denne retten som oppleves utfordret av de mange protester som er kommet frem mot forslaget. Det er derfor sannsynlig at situasjonen hadde vært en annen dersom saken hadde dreid seg om legers rett til å reservere seg mot å *utføre* abort eller å delta i aktiv dødshjelp dersom dette hadde blitt innført i Norge, hvor holdningene i befolkningen trolig er mer delt.

Det har også vært fremholdt i media at kvinner uansett har mulighet til å henvende seg direkte til sykehus for å få utført abort. Det kan på mange måter oppleves hensiktsmessig at denne muligheten finnes, men den endrer ikke det prinsipielle spørsmålet om leger skal ha mulighet til å reservere seg mot å utføre alminnelige allmennlegetjenester som å henvise til spesialisthelsetjenesten. I en tid hvor samhandlingsreformen og fastlegeforskriften nettopp stadfester fastlegeordningen som hjørnesteinen i norsk helsevesen virker det unaturlig å lage ordninger som innbyr til uthuling av denne ordningen. Denne adgangen vil kunne utvikle seg til å bli regelen mer enn unntaket. For mange kvinner er en god kontakt med fastlegen, basert på tillit og respekt en viktig helsetjeneste i en sårbar situasjon.

I avveiningen mellom den enkelte fastleges behov for samvittighetshensyn og pasienters rett til gode allmennlegetjenester veier pasientenes rettigheter tyngst.

Rådmannen, dato 11/3-2014

Harald Danielsen

